ԹՈՒ 1 — ԹԻՎ 1086 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 11 — ՄԱՅԻՍ — 1871 Թ.

ԳԱՅՄԱՆԸ

Տարեկանին Գալոյ համար 180 դր.
» Կէս տարուայ » 40 մէջ.
Վեցամսեայ Գալոյ » 90 դր.
» Կէս տարուայ » 50 մէջ.
Առանձին թիւրի գինն 50 փր.
Յանուցման առջի մէկ անգամի համար 3 դրուշ, երկու անգամի համար 2 դրուշ, աւելի անգամներու համար գաղ տակրիպիրն կը լայ։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱՅՍՄԱՆ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հաշտութեան վերջնական գաղափարը կիրաւեցաւ Գաղղիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ, եւ կը մնայ պայմաններուն գործադրութիւնը։ Իրանց եւ նուազացուցիչ պայմաններ, որք երկար ժամանակ Գաղղիական ազգը Գերմանիոյ յուծին ներքեւ պիտի ճնշեն՝ իր երկիրներուն մէկ մեծ մասն անոր ձեռքը դրաւ ապրելի եւ հանայն ժողովուրդն հարկատու ընելով։ Գիտն զի հինգ երկիրներուն ահագին գումարին տակաւ տարուէ տարի ժողովուրդը պիտի վճարէ, թերեւս օգուտ յորդի։

Այս գաղափարութիւնէն Գաղղիոյ կառավարութեան առ. այժմ քաղելիք միակ օգուտն այս պիտի լինի, որ Փարիզի Աբեւելեան եւ Հիւսիսային ամրոցները պիտի կրնայ ձեռքն անցունել երբեր 500 միլիոնի, աւելին վճարելու դիմաց։ Ցաւալի է, որ Համար կրնաւ թէ արդէն պատրաստուած է։ Ցիշեալ ամրոցները ձեռք անցունելով Մաք-Մահոն մարշալին կրնայ Փարիզի ամրոցը պաշարել եւ քանի մը կողմէն միանգամայն ներա յարձակիլ։ Եթէ ապրստամբները ամէն կողմէ ցանցի մէջ բռնուելով դիմադրութեան անհնարութիւնը չաւանեն եւ անձնատուր չլինին։

Փարիզի առմամբը, որ ամէն հաւանականութիւններով մոտալուտ կերեւի, հասարակական ապստամբութիւնը կը վերջանայ, բայց ուրիշ ապստամբութիւն մը կը պատրաստուի Գաղղիոյ բազմամարդ քաղաքաց շատերուն մէջ, բարոյական ապստամբութիւն մը՝ որ դիմու գործութեամբ զարուելու բան չէ։ Վերայի ժողովին միապետական դիտումները՝ այլ Փարիզի ապստամբութեան գլխաւոր մէկ պատճառն են։ Գաղղիոյ դաւառաց մէջ ալ իմաստ անհաճայ ոգեւորութիւն մ՝ լրած են, եւ ասոր հետեւանքն եղած է՝ քաղաքապետական խորհրդոց ընտրութեանց մէջ հանրապետականաց մեծագոյն մասն կազմելը։ Ասոր հետեւցուցու որ Գաղղիոյ քաղաքաց ժողովուրդներն հանրապետութեան յարելու են։ Ցուսի հիմա Գաղղիոյ մէջ երկու տեսակ կազմակերպեալ ժողովներ կան իրարու հակադէմ, քաղաքային ժողովները՝ որք հանրապետութիւն կուզեն, եւ երկրագործական ժողով մը՝ որ հանրապետութիւնը վերջնական կերպիւ հրատարակելու կը դժկամակի։

Յերիւ դժգոհութեան պատճառ մ՝ալ այս եղած է քաղաքաց ժողովուրդներուն, որ երկրագործական ժողովը՝ քան հաղարկն տուելի բնակիչ ունեցող քաղաքաց ժողովներուն իրենց քաղաքապետն ընտրելու իրաւունքը ձեռքէն առաւ։ եւ դրծադիր իշխանութեան տուաւ։ Այս որոշման դէմ կը բողոքեն յատ քաղաքներ, եւ կառաջարկեն իրենց քաղաքապետական ժողովներուն որ առանց կառավարութեան դիմելու՝ իրենց քաղաքացիներուն ընտրեն։

Այս բանը Փարիզի ոգեւորութիւնն աւելի մեծ հոգ կը պատճառէ Վերսալի կառավարութեան եւ աղդային ժողովին, վասն զի ոնկէ աւելի ծանր հետեւանք կրնայ ունենալ։

Ցաւալի թէ Գ. Թիէր այս գժուար վիճակէն ելք մը գտնելու համար միտադիր է իրեն արուած ընդարձակ իշխանութիւնը մեծ չափաւորութեամբ գործածել առաջարկելով քաղաքապետական ժողովոց՝ որ իրենց քաղաքային ուզած անձն իրենք ցուցնեն եւ ինք ալ անուանէ։

Փոքրաքաղ ժողովուրդներն ուրիշ օրահանջ մ՝ալ ունին, այն է՝ աղդային ժողովին պահանջները նոր ընտրութեամբ լրացնել հանրապետական անդամներ ընտրելով։

Ժողովն այս խնդիրը նախ չուտով կառարել, տալու տրամադրութիւն ցոյց տուաւ, բայց յետոյ նա ձգեց։ Այս ալ դէշ տպաւորութիւն մ՝ լրած է քաղաքաբնակ ժողովրդոց վրայ։

Վերջապէս, Լեմ Փարիզի առաւէն եռաւ ապագային ժողովն այս վիճակին մէջ մնայ, գործերն առաւել կրնան ուրիշ կերպարանք մ՝առնելու կասկած կա։

Փարիզէն դրուած նամակ մը հետեւեալ դատապարտիչն կրնէ վերայի ժողովին վրայ։

« Այս ժողովը քաղաքագէտ չէ՝ ոչ իր ամբողջութեան մէջ՝ օր ալ անձնատարութեանց։ Մինայն կամ ցանկ կը ծառայէ։ Միաձայն կամարանակ գործակցութիւնը՝ թէ Գաղղիոյ մէջ կազմուած ամէն յեղափոխական շարժմանց ծամուկ գլուխն է։ Արդ՝ եթէ Գ. կամպէթիա այլապէս երկիւղալի մարդ մ՝էր, ինչո՞ւ այնպէս անգթաբար հալածեցին զայն։ Ինչո՞ւ այնչափ ատելութեամբ ժողովին վանեցին այն անձը՝ որ սպառնալիք մը ամանակ դատաւորի մէջ՝ ապրելու պատրաստութիւնը կայ։ Զայրացուցաւ անշուշտ, բայց Փարիզի մէջ թրջուն զրաբաղեալ յանցանքներ, եւ ասկայն ապրեցուցած է հիմա, որ եթէ թրջուն դիանար կամ ուզէր գործածել, դիւրական ալ ունէր, բանակ ալ։

« Գ. կամպէթիա սխալներ՝ ապօրինութիւններ գործեց։ Բայց ուրիշներն ալ չգործեցին։ Սակայն Գ. կամպէթիա մէկ տարոյ մէջ Լոյրի բանակը սանձել էր . . . Եւ եթէ այսօր յեղափոխական գործութիւններ գործածելու ամբաստանութիւն կընեն անոր վրայ, դէպք է անոր կոչնակից մասն դուրս ուրիշ մարմ մէջ փնտուել այն անձինքը՝ որ Փարիզի յեղափոխականները զինուորեցին կրթեցին եւ պատերազմի պատրաստեցին . . .

« Եթէ այս բաներն մէկը կամ միւսն ամբաստաներ. համար չէ, որովհետեւ յետահոգնոց ատելութիւններն ու չարախօսութիւններն ապիկարութեան ապացոյց են։

Նոքն քարոզչէն գարձեալ հետեւեալը կը գրեն մայիս 9 թուականի։

« Ելի հարցը հարար ուս մը, մեծ մասը պատասխանի, երբէք վէրսալէն Մեծ գալէրիէնի եւ Մոնթմարթրի ամբոխները ուրատեսան փարիզի ազատներն ամբոխած եղան համար։

« Փարիզի գարիսոնները ներս յարձակումի չդիմեցին բանակը պիտի ընէ։ Ցուսէ գրաբաղեալն հրամանատարութիւնն, որ ասան հոգար Դերմանիայէն գարձած վիճաւոր ունի ձեռքը։

« Իսկի ամբոխէն 350 գերի առնուեցան։ Գահասան գործն աւանց արդարանի անձնատուր եղան։

Ռոթիլսպանի մէջ « Գաղղիոյ երկրորդ կայսրութեան քաղաքականութեանը վրայ հարցաց մը » վերնագրով անտարակ մը հրատարակեցաւ, որուն հեղինակը Դարոյեան Գ. քաղաքականութեան եւ Թիւլրիի արքունական դասակարգական վատթարութիւնները դատապարտելէ ետեւ, վերջին պատերազմին մէջ Բուսիոյ բռնած դրից վրայ հետեւեալ հեռագրագրաշարժ յայտնութիւնը կրնէ։

« Ազգ. բանակը կայսրը՝ Բրուս. Գաղղիական պատերազմին սկսեցին, ինչ որ տուաջ վարչութիւն գանուած միջոցին, Աւստրիոյ կայսեր կողմէ զինեալ բարեկամական տարաձայնութեանց ընտրոյն վրայ մը տարու. Համար՝ քաղաքական կուսակցութիւնի Գերմանիոյ մէջ հաստատ խօսք տուած են, որ եթէ Գաղղիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ պատերազմ բացուած ժամանակ Աւստրիա վաղ մը զօրք քաշեցնէ, եւ ալ իմ բոլոր զօրութեանս Աւստրիոյ վրայ պիտի քաշեմ։

« Այսպէս, առանց սուրը պատեանէն հանելու, տանց բուպի մը ծախք ընելու, Բուսիա Եւրոպայի վրեռատան եղաւ, եւ Գաղղիոյ մեհեանը հարուած մը տալով՝ Անդ զիոյ դերիշխանութիւնը խոսիտեց։

Տնտեսէն կենդրանացնելու թէ կամ ոչ տէրութիւնաց թագաւորութիւնը վերջացած եւ մարդիրութեան բազդը անարիներու գերիշխանութիւն ապահեան։ Անկէց Յոսքան ցնդեն անցած է։

Գոմի՛ լայի Եպիսկոպոսներն յայտնագործ կատարակին թագաւորին իշխանութեան գէմ՝ որ Հռոմի հեռացած կրնական գոյնագրութեան համեմատ՝ իր երկրին մէջ պատեն կենդակներուն հրատարակութիւնը հրամայելու համար։ Ամբոխ իրաւունք ունի։

Գամբետ Եպիսկոպոսն Գերմանիոյ Գերագոյն դատարանն հրամանագրեն հանեցաւ՝ Շուամ վերջին ընդհանրական ժողովին գատաստանագրեն հրատարակել սաւ. իր թեմերուն մէջ։

Պերլինէն Վիէննայի բրէս լրագրին կը գրեն թէ Պերլինի Մատանական Գերագոյն մեծ «թեմերը Գերմանիոյ բոլոր օրէնքներն հրատարակել են որ Գաղղիոյի Մատաններուն հետ յարաբերութիւնը դադարեցնեն։ Արդարեւ այս վերջինները Մատանական ընկերութեան օրէնքը լուծած են, որ կրոնական եւ քաղաքական գործոց միջամտելը կարգելու։

ՀԵՌԱԳՐԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերսայլ 18 մայիս իրիկուն։

Ժողովին մէջ հաշտութեան վերջնական գաշնագրին վրայ վիճաբանութիւնը կատարուեցաւ։ Ցանձնաժողովին անդամները ծանոյց թէ երկրորդ օրաշաբաթի առաւօտեան հոգեւոր մեկուսանալ որ տասնին մէկուսկէս երկիրները մէկէն պիտի վճարուի միակ փոխառութեամբ մը։ Որպէս զի Գրուսիոյց Գաղղիոյ երկիրները դրաւելն պայմանաժամը կարճի։

Ժողովը ընդունեց դաշնագրութեան վաւերացումը։

Գ. Թիէր Գերմանացոց առաջարկած երկրական փոխառակութիւնը ուղղակի հասկանալի նկատմամբ պաշարուեցաւ։ Փոխառակութիւնն 98 քուէի դէմ 449 քուէով ընդունուեցաւ։

Փարիզ 19 մայիս առաւօտ։

Վերսայլ դիք այս դիշեր Մոնրուժի վրայ յարձակում բրին։ Ապստամբները նոր զօրք բերել սաւին եւ յարձակումն նա. բրնցին։ Ապստամբք կրսեն նաեւ թէ վանքի պեցին վրայ եղած յարձակում մ՝ալ վանել եւ 6000 Վերսայլցի Գուլցի ծառայութեան հարուածել են։ Ցամանապէս կրսեն թէ Վերսայլցիք Մոնէթի դրան մասի խրամ՝ նելէն ալ հարձակուել եւ իրարանցն ալ ապրուել են։

Վերսայլցիք երեկ եռագոյն դրոշակը վանքի ամրոցին վրայ պարզեցին։

Հասարակաց վերկութեան մասնաժողովը վճռեց որ քաղաքային պատերազմն վերջանալէն առաջ նոր լրագիր հրատարակելու հրամանն չտրուի։ Լրագրաց յօդուածներն ստորագրեալ պիտի լինին, եւ հասարակական կառավարութեան գէմ գրածները զինուորական ատեանները պիտի յանձնուին։

Հրամանն որուեցաւ ատիկանութեան որ անուսակ կանոնքն ու դիմումները բանտարկէ։

Փոքր Տիր. Լեռրլ (Ազգակ ժողովրդեան) անուն թերթը կըսէ թէ Հասարակաց վերկութեան մասնաժողովը որոշած է փարիզը վառոդով ոչ հանել եւ անձնատուր չլինիլ։

Նօյմլ—Ցամ տէ Վիքթոր Եկեղեցոյն արծաթէ աշտանակներն առնուեցան։

Փարիզ 19 մայիս իրիկուն.

Սայիս Բիւսլիք լրագիրը կըսէ թէ Բրուսիա՝ Գաղղիական տպագիր կոմքը հարցանելու համար երիս կառավարութեանց մէջ զինագուլ առաջարկել է։

Հասարակական կառավարութիւնը Թրինիէ՝ Եկեղեցոյն Չարծաթեղէն եւ ոսկի թանկագին զարդերը կ'վերցնէ կառնու. նոյնը ալիսի ընեն նաեւ ուրիշ ամէն եկեղեցեաց, որք պիտի գոցուին։

Լուսի ԺԷ-ի տարուբերութեան մասուն պարտ քանդ ուել սկսաւ։

Հասարակական ժողովին անդամ ներէն քանը Դիսմարքոն նեկոյ չին գտնուիր։

Վէրսայլ 21 մայիս

Գ. Թիէր այսօր զատատագոյց շրջաբերական մ'ուղղելով կըսէ թէ կառավարութիւնն երբէք այս տարիճան իր նպատակին մտա հասած չէր։ Երբ նոր մարտկոց փարիզի պարիսպները կը իրատնուին։

Հասարակական ժողովին անդամները փարիզէն կը փախչին։

Ռոշֆոր ալ փախչելով Մոն մէջ բռնուեցաւ ու Վէրսայլ տարուեցաւ։

Փարիզ 20 մայիս իրիկուն.

Երիս ժամէ 'ի վեր ատրիկ կուիւ մ'սկսած է Օթէյլէն մինչեւ. Բասաի, ուր տունները կը մարտնչին։

Վէրսայլցիք երէկ իրիկուն Գուլիի ծառաստանին կողմէն նոյնն անդամ պարիսպներէն ներս խուժել փորձեցին չարժական թերթեւ կամ ըմբոստ միջոցաւ։ Կուիւը շատ սաստ էր, բայց մեծ յարձակում մը չեղաւ։

Հոսմ 20 մայիս.

Գարին տրուելիք ապահովութեանց վրայ խոսելոյ կառավարութեան պատասխան օրէնքը խորհրդարանէն ընդունուելէ ետեւ, Գաղը ինդրեց որ այն օրինաց ընալ ուղղորդու թիւններն Եւրոպական սէրութեանց հաւանութեան ներկայացուին։

Լոնդրայ առաջին երեան արդէն մարդոյ ներքեւ էր՝ երբոր հեռաւոր հեռագրաբերը մեր ձեռք հասան։

Վէրսայլ 21 մայիս իրիկուն.

Մեր զօրքերն այսօր փարիզ մտան կէս օրէն 4 ժամ եռաբը, երիս կողմէ, Ոէն—Ֆլաի եւ Մոնմարտի դռներէն։ Ապստամբները պարիսպներէն փախած էին։

Փարիզ 21 մայիս իրիկուն.

Վէրսայլի զօրաց փարիզ մտնելը ապրատի ձգեց ապստամբաց մէջ, եւ գլուխներէն մէկ քանին փախան։

Փարիզ մտնող զօրաց հրամանատարներն են մէկ կողմանէ Տուէ զօրագլուխը, եւ միւս կողմանէ Վատմիրօ եւ Բլէնշան զօրագլուխներ։

Վէրսայլ 22 մայիս.

Դիշերն եւ այսօր 80 հազար զօրք մտան փարիզ հարաւային դռնէն եւ մինչեւ յաղթական կամարն յառաջացան։ Թիւլերիի ծառուղին, Չինուորական դպրոցն եւ Միւնիթը գրաւեցին։ 600 գերի բռնեցին, որոց մէջ է Ազոթ։

Բրուսիացիք՝ փախչող ապստամբաց թոյլ չատ են Սէն—Ցըրմէն անցնիլ։ եւ հիմա ամէն կողմէ պաշարուած են ապստամբները։

Թնդանօթի կռիւը դեռ կը շարունակէ։

Լոնդրա 22 մայիս.

Օտ. փոնտ. 45ս.
» փոխ 1863 64ս.
» » 1869 53։
Ամգդ. բոնտ. 93ս.

Ռանթ Գաղղ. Փարիզի առեւտուր լուրին վրայ կը բարձրանար։
» իտալ. 56ս.

Լիվերբուլ 19 մայիս

Բամպակ. Մ. Դ. Օ. 7ս.
Գնուած 14000 հակ.
Մօտէր կը բանուի ծախուած 1000 հակ 42 ս
Բուրդ լուացուած Ենկիլիզ 14 »

Մարսիլիա 22 մայիս.

Լաւ աւեսակ ցորենին գինը էջ։ Ֆրանք աւելցաւ։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՈԼԻՍ

ԵՍԷՆԱՄԸ ՈՒՄՈՒՇՏԵՍ

10 մայիս երիւշտրմի իրիկուն	51	18
11 երեքշաբթի առաւօտ		
բացում եղաւ	51	25
կէսօր	51	27

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքիս Նորրնտիր Գաղղիական դեսպան Գ. Մէլքիոր վաղէ երէկ հանդիսաւոր Պէյլերպէյի պալատն երթալով Օդոստ. Ինքնակալին ներկայանալու եւ իր դեսպանական գիրքերը ներկայացնելու։

Խորհրդական պարոնէն վաղէ կամ ալ Բ. Դարոյ գնաց եւ պաշտօնական այցելութիւն ըրաւ Մեծ Կոպարքային։

Իրիկուան մտա Բարձր Աալի փողան փոխադարձ այցելութեան դնաց դեսպանին։

Սուլթանական զօրձոց պաշտօնեայ վանեմ Գաբրիլի փաշան, որ Գրուսայի Ներմուինները գացած էր, կիրակի օ.Ը կ. Գոլիս դարձաւ։

Սպանիոյ Գ. Թագուորն այլ եւ կարդի պատուանշաններ ցրիկոյ Բ. Դրման պաշտօնատարներէն ոմանց, որոյ մէջ մեր ազգայիններէն՝ իլիսա էֆէնտի Զայեան՝ Իշխանէ լա Ֆոմիլիի Ֆոմանտէրի խաչանշանը, Նաշիր էֆէնտի Թոմիհանեանը՝ նոյն կարգին Շեվալիէի խաչանշանը, եւ Պրիգոր էֆէնտի խաչանշանը՝ Շարլ Թրոյալի Շեվալիէի խաչանշանն առացած են։

Եգիպտոսի խեդիվին մայրաքաղաքս գալու դիտաւորութիւնը կ'ասուգուի։

Նըստի թէ արդէն ճանրայ եղած է Աղէքսանդրիայէն եւ այսօր կամ վաղը հոս կը հասնի։

Վեհափառ Սուլթանն Ասիրի ապստամբութեան չատով զբաղուելուն Ֆիրայ գէտցած դոհութիւնը յոյց տալու համար, ապստամբաց դէմ ղրկուած Զէյնաբ հրամանատար Բէսիքի փաշայն Միւշիրութեան տարեցան եւ նոյն դաւառին կառավարութիւնը տալէ զատ՝ տեղանակուս թոյր մը պարգեւեց։ Ընոր հրամանին տակ եղող էֆէնտիներուն ալ Ֆերիքութեան տարեցան չնորհեց եւ ուրիշ ոպոյից ալ առատիճանը բարձրացուց։

Մայրաքաղաքիս Գերմանական դեսպան Բէյսլիկի կոմսն անձնական տակաւորութիւնը դարմանելու համար չարաթ օրը Մայրաքաղաքիս մեկնեցաւ։ Գերմանիա երթալու համար, ուր գեկցութեան իր անձնական քժիշկ Տոքթոր Միւհիլին։

Գ. Ռուէր անուն ազատաւորդն անցեալ կիրակի օրը ապատարիկով համբառնալու ան յաջող փորձ մ'ընելէ ետեւ, հինգշաբթի օրը երկրորդ փորձ մ'ալ ըրաւ նոյնպէս ան յաջող։

Կըսուի թէ Տոքմա Զանֆէի կաղաքանը բաւական կաղ չդանուելուն համար օդապարիկը չէ կրցած ըստ բաւականին ուռիլ։

Լէվենթ Հէրբրտ կը ծանուցանէ թէ Բ. Դրան պաշտօնէից Ժողովը այս օրերս Եգիպտոսի Հայոց խնդրոյն եւ Մեսիմեանոր Ֆրանքիի պաշտօնին վրայ խորհուրդ ըրել է, եւ այս խնդիրները քաւական ջերմ վիճաբանութեան ժառիթ եղել են։

Նոյն լրագրին երէկուան թուոյն մէջ Դաւթ Ժէն ապրիլ 30 թուով նամակ մը կը տեսնենք, որոյ սկզբին մասը մեր ազգայնոց ուշադրութեան արժանի կը համարինք։

« Անցեալ տարուան երաշտութենէն Պարսկաստանի մէջին եւ հարաւային գաւառաց մէջ պատճառած սարսափի տարին եւ թշուառութեանց վրայ պատանմիկ լուրեր կուգան մեզ։

« Մայրաքաղաքին իսկ փոշոյնները մէջ նեղութիւնք մեռնողներ պակաս չեն։ Խորասանի մէջ ծնողք իրենց զաւակներն իրարու գերի կը վաճառեն թիւրքմէնաց, որպէս զի նոյնի լմնանին։ Ցայսմանէ մէջ մարդիկ սեռեռել են, որ գերեզմաններէն գիտկեր կը հանեն իրենց սովամահ ընտանեաց դերեզմանները հուսար։ Շիրազ քաղաքի եւ եղեղի բնակիչները լեռները խոտ եւ արմատ ուտելով կոպարին։ Եւ ինչպէս կը դատուիր, ժանտախտն ալ վրայ դալով, այս երկու հարուածները Պարսկաստանի ժողովրդոց դէպը բնաջինջ ընել կ'սպառնան։

« Ցայսմանէ մտա Ջուլֆայի հոյ գաղութականութիւնը, որ առատաւ թեան տարիներն անդամ խեղճ է, քիչ օրէն բոլորովին ոչնչի ապատի եւ անհետանալոյ տխրարհիս վրայէն։ Այդպէս քաղաքեալ՝ հրաւէր մ'ընել Բաւանիս Թուրքիս եւ Հնդկաստան բնակող Հայոց, որ իրենց այս թշուառ ազգակից եւ կրօնակից եղբարց օգնութիւն մ'ընեն, եւ սովամահ կրնչելէ փրկեն . . . .»

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀՐԱՎԷՐ ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՍԿՌԻՍԱՆՍ։

Մեծապատիւ Եպիսկոպոսն Էֆէնտիք։

Ազգային Ընդհանուր Ժողովին Ընդհանուր անդի պիտի ունենայ Ֆատոյիկայ ուրբաթ օր 14 Մայիս 'ի Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցին Գալաթիոյ։

Առանց ոչնչի բացուելի ժամը Ճիշդ 6ին եւ կոչիի 10ին։

Գարտ անձին կը համարիմ յիշեցնել յատկապէս Ծրեսիպիսան էֆէնտիներուն թէ՝ առանց հիւանդութեան կամ ճանապարհորդութեան պատճառի երեք նիստերէ չարունակ բացակայ եղողը հրաժարուած պիտի համարուի Ընդհ. Ժողովոյ պրոչման համեմատ։

Ուստի կը հրաւիրեմ զՁեզ դալ ազգատիրապէս կատարել Ձեր այս եբեսիսիսանական պարտաւորութիւնը։

10 մայիս 1871
Ի Գատրիարքարանի Հայոց
Ի. Գալիս

Մնամ ողջմտաբար
ՊՈՍՏԻԼԻՔ
ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՈԼԻՍՈՅ
Մ. Վ. ԽՐԻՄԵԱՆ
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԳԼԱԽԱՑ ՎԱՆԵՑՈՅ

ԿԱՐԴ ԽՆԴՐՈՑ

1. Ընդունելութիւն առենադրութեան նախքնիչաց իր նիստին։
2. Վաւերացումի ընտրութեան նոր Եպիսկոպոսաց։
3. Վերանորոգում 1/5 մասին Ընդհ. Ժողովոյ։
4. Առենական կանոնագրութիւն։
5. Տարեկան համարատուութիւն Ազգային Դպրոցաց։
6. Վերաքննութիւն Յանձնաժողովոյ։

Փոխ. Առենադրէ Ընդհ. Ժողովոյ
Ս. Լ. ՄԷՐԵՄԷՄ—ԳՈՒԼԻ

ԲՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱՅԱՆԻՆ

Բ.

Այս նարեալոյ սկզբունքը մէկէն 'ի մէկ Պրուսայու խնդրոյն առթիւ ծագեցաւ Օրագրին մէջ, երբոր տեղւոյն առաջնորդ Բարիզիոյ եպիսկոպոսը վիրաբերման առենին մէջ իր վերոյ ծանրցած ամբաստանութեանց նեղքեւ ընկճելով հրաժարական տուաւ։

Երբէք խնդիր մ'այս առթիճան այսչափ չէր լրագրաց մէջ՝ օրըստի Պրուսայու խնդիրը, խնդիր մը որ քանի՛ յուղուեցաւ՝ այնչափ ծանրացաւ, եւ այսօր սակ Պրուսայու խնդիրը մը լինելէ պարելով՝ ազգային խնդրոյ մը կերպարանք առած է։

Խնդրոյն պաշտպաններէն դիտուելը՝ Օրագիրն՝ երբ թէ խնդրոյն քննութեան ձեւին մէջ ապօրինութիւն նկատելով՝ իւր առը որոնաբանութեամբ մէջ հետաւորեցաւ։ եւ դատաւոր մէջ առաջնորդոյ պաշտանը կ. Փոքրոյ պատարագի պաշտօնին յար եւ նման լինելը մէջ բերելով վճռեց թէ քննութեան իրաւունքը գաւառին է։ փնտռենք արդեն մենք ալ այդ վիճաբ, եւ տեսնենք թէ սուտ իւ այնպէ՞ս է։

Պատրիարքի վրայ եղած ամբաստանութեանց քննութեան համար Սահմանադրութիւնը կ'ըսէ։ . . . «Ընդհանուր Ժողովը իր մէջէն հինգ եկեղեցական եւ հինգ աշխարհական ընտրելով տասն հոգի բարձրագոյն քննիչ յանձնաժողով մը կը կարդէ։ [illegible] ամբաստանութիւնները չեն կրնար ցրուիլ։

Արդ՝ ի՞նչպէս կրնայ քննութիւնը գաւառին ձգուիլ մինչդեռ գաւառի պաշտօն կատարելու սնձանց մէկ մասը բոլորով ու տարաստանոց միւս մասն ալ պաշտպանոց ուրացող անչողներ են։ Հետեւաբար կը հարցնենք Սրագրոյ Մեծ. խմբագրին թէ ո՞ր երկրի ո՞ր օրէնքը, ո՞ր իրաւաբանութիւն եւ ո՞ր տրամաբանութիւն կը ներեն որ տմբաստանոց եւ պաշտպանող, այն է իրարու դէմ դատ վարող անձինք միանգամայն գաւառի պաշտօն փարեն։

Աչխարհի վրայ այդ տեսակ օրէնք մը բնաւ չկենալէ դատ՝ նաեւ քիչ չատ արդարախոհութիւն ունեցող միտք մը կը միպարի թէ այդ. տեսակ դատի մը քննութիւնը երրորդի մը կը կատարուի, եւ թէ այդ երրորդն ալ մի միայն Պրուսայ կենդրոնական վարչութիւնն է։ Օրոյ ասելանը կրնայ այդ. տեսակ դատ մը սնարգասուտ քննել, ազատ լինելով ո՞ր եւ է կրից ներգնչութենէ եւ կաւանչութենէ։

Պրուսայու Գեր. Առաջնորդն ալ

անչափ զիտնալով որ օրէնքն այսպէս կը պահանջէր, փուքացած էր խրնդրագրով մ'ի Պոլիս կոչել իրեն դէմ ամբաստանութիւն ընելիները, յանապատ թերեւս որ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանին մէջ առնէր դիւրաւ կրնայ իր աղատերէն մաքրուիլ ու թշնամութիւն դրնելը, ինչպէս որ մինչեւ հիմա օրինակները սեռած էր, բայց իր յանապատին հակառակն եղաւ։

Պարզութիւնն ուշի ուշով քննելէ ետքը, եւ կանոնաւոր տեղեկութիւնները մէջ տեղեալ ինչպէս ամբաստանող ու ամբաստանեալ դէմ առ դէմ բերելով օրինաւորապէս դատելէ ետքը, ամբաստանութիւնները մի առ մի քննութեան ենթարկուեցան, եւ մի առ մի հաստատուիլ սկսան եղելութիւնին վրայ։ քանի իր իրաւունքներուն, Պարտը քանի գնաց ծանրացաւ, եւ երբոր Պրուսայի քահանայական դասուն մեծ մասին հրատարակած ծանր ամբաստանութիւններն ալ վրայ եկան եւ միարանութիւնը դանոնք ալ նկատելութեան առնելով ցնցեց ուզեց, եպիսկոպոսը դասին վերջին ար հանելիքը յայտնի անենալով մեկէն ի մէկ փաստաբան ճանրոց դատ. Պրուսայի միճակին հրաժարումը։ Յուսա հրաժարակեր. քննութիւնը ընդհատուցաւ, բայց սրսկիտներ հրաժարականն առ հարկի էր եւ վրան վրան սալ մինչ ոսկաւ։ Եւ ի առնալու հնարք գնալուն Պրուսայի մասնակցաբար կարծեցան հնարքը գտանելու եւ Վ-երոյ-ը կերդուն թաքնանոր առ ջին դլրեալ, եւ դատը կիզրանեն ի ճիւն դարձնելու ջանալով։

Պրուսայու առաջնորդական դատը Պրուսայէ՝ եպիսկոպանական ժողովին կը փոխարկեր։ Երբ։ Ասոր ուրիշ նկատմամբ անկարելիութիւնը թէ եւ վերը ցոյց տուինք, կը պատասխանենք հասալ հարցնել իրեն նախ թէ ո՞ւր են Պրուսայու մէջ օրինաւորապէս կազմուած երեսփոխանական, կրօնական եւ քաղաքական ժողովները։

Երկարդ, Պրուսայու եպիսկոպանական ժողովին մէջ ո՞ւր են եկեղեցական տեղականները։

Լսելորդ, ենթադրելով որ Պրուսայու եպիսկոպանական ժողովին առաջնորդին վրայ եղած քաղաքական ամբաստանութիւններ կարենար քննել կրօնական ամբաստանութիւններն ինչպէս ոչինչ քննելը, քանի որ Պրուսայու քահանայական դասուն մեծագոյն մասը բողոքող եւ ամբաստանող եւ սակաւաթիւ մասն ալ պաշտպանող է։

Հարկաւոր չկայ որ այս անսակ առարկութիւն մը խելքի եւ ամէն տեսակ օրինաց դէմ է։

Զորրորդ, այդ սեսակ անգոյ ժողովով մ'ինչպէս կրնար լրջութեն եւ ազատ ամէն տեսակ ներշնչութիւնէ եւ ամոթութեան ազդեցութենէ եւ սեռը բարձրագոյ ազնիւներէն ու ազգասէրներէն հանդարտաբար եւ ազնուապէս քննութիւն ու դատաստան ընելը, քանի որ սեղջին ամբաստանութիւնը ուղղուիր ձեռքը գործիք եղած է։

Հինգերորդ, եպիսկոպան մը կրնայ այս կամ այն միճակին առաջնորդը լինելը բայց եպիսկոպասութիւնը ազգին եկեղեցին է, հետեւապէս ժողովուրդ մը կրնայ իր առաջնորդը ուզել կամ չուզել, բայց երբոր եկեղեցական պաշտօնեի մը վրայ կրօնական եւ քաղաքական սոքրաստանութիւններ կը քննեն, այն եկեղեցականն այս կամ այն միճակին պաշտօնեայն լինելէ դադրելու իր դատը քաղաքական իշխանութեան ձեռնհաս տանելին կ'ընկնի՝ եւթէ սոքրաստանութիւնը քաղաքական է, կրօնական իշխանութեան ձեռքնհաս տանելին կը վերցուցի՝ եթէ սոքրաստանութիւնը կրօնական է։

Պրուսայու առաջնորդին դէմ եղած սոքրաստանութիւններն ալ խառն են, այսինքն կրօնական եւ քաղաքական։

Արդ՝ եղած սոքրաստանութիւնները կրկնապէս ծանր են, եւ այդ սոքրաստանութիւնց ենթական՝ որ բարձրագոյն եկեղեցական մ'է, ի՞նչպէս կրնայ սորին տակեան մը մէջ դատուիլ։ որ ձեռնհաս չէ։

Այս տեսակ դատերուն մէջ քննելու եւ գտնելու բարդագոյն իրաւունքը կեղրոնական փարչութեան կրօնական եւ քաղաքական ձեռնհաս եւ լիազօր։

Որպէսզի կը մնայ զայս եւ դատը գերադրի եւ ձեռնհաս տեսանէն միջոցներով տարուի եւ անձեռնհաս տեսանէն մը փոխադրուիլ կրնէ։

Դատն մը տորին տեսանէ բարձրագոյն տեսան մը փոխադրելը դիւրին՝ բայց բարձրագոյն տեսանի մը սուլթ. տեսնուած դատի մը տորին տեսան մը փոխադրելը՝ երբեք տեսած ու լսած չենք։ Այս ալ կերեւի թէ նոր օրդանք, նոր տրամաբանութիւն եւ նոր իրաւագիտութիւն մ'է։

Մնաց որ, ինչպէս ըսինք, Պրուսայու առաջնորդին դատը մի մասն Պրուսայու. դատ չէ, այլ ազգային եւ եկեղեցական դատ է։ երբոր առաջնորդ մը ազգին եւ եկեղեցւոյ օրինաց դէմ կը մեղանչէ, քաղաքական օրինաց դէմ կը մեղանչէ, թէ եւ իր միճակի բոլոր ժողովուրդը դոն ըլլայ անկէ։ միանգամ դատապարտութենէ ազատ ըլլալ անոր դատախազը ազգն է, եկեղեցին է, եւ դատաւորն ալ քաղաքական՝ եւ եկեղեցական սրէնքներ։

Եթէ խնդիրը անդրանիկ ըլլար, դորմին մէջ քաղաքական եւ կրօնական ծանր յանցանքներ չգտնուէին, Պրուսայի ժողովրդեան անբաւարարելի իրաւունքն էր իր ատեան անձը իրեն դարձնել։ բայց կրկնապէս յանցաւոր եւ կրկնապէս ծանրագոյն ամբաստանութեանց ներքեւ բնելով հրաժարեալ առաջնորդն տեսանց վնասոյ, տեսանց դատապարտութեան եւ տեսանց քաւութեան կրկին տեսաջնորդ ուզելու, եւ ասոր համար ապրելի ու ազատ յարաբերանելու ոչ իրաւունք եւ ոչ ազատութիւն ունի, վասն զի ռամիկին յարուցած անմնաց եւ անեսարկելի ազդակը ներգործութեան անդարտադիր քաւութեան միջոցական չէ։ Բնութեան ազդային եկեղեցական վարչութիւնն ալ այդ տեսակ ամբաստանեալ եկեղեցական մը վերատին իւրանախորդ վիճակը վերադարձնելու բնաւ իրաւունք չունի՝ քանի որ իր պաշտօնը ազդալին եւ եկեղեցական օրինաց անմեղի պահպանութիւնը հոկել, օրէնքը դարձադրել եւ օրինազանցները դատապարտել է։

«Քննութիւնը դատաւորն» խօսքը բացարձակապէս հակառակ է Սահմանադրութեան 28դրդ. եւ 41դրդ. յոդուածներուն տրամադրութեանցը, որք ազդային կրօնական եւ քաղաքական դարձոյ ընդհանուր տեսչութիւնը կ. Պոլսոյ Պատրիարքին նախագահած կրօնական եւ Քաղաքական ժողովոյ յատուկ զարձանը ԸԼՍԱԼԸ բացորոշապէս կը հաստատեն։

Օրագիր. քննութիւնը դատաւորն ընելով՝ կեղրոնական վարչութեան տեսչական իշխանութիւնը կոչնչացնէ. վասն զի տեսչական իշխանութիւն մը ամէն ժամանակ ապատ է՝ խնդիր մը ո՛ր եւ ի՞նչպէս պատճառ գտնի՝ ուզածին պէս քննելու, եւ ոչ ոք կրնայ այդ իրաւունքն իր ձեռքէն առնուլ։

ՍԻՄԱՍ

. . . Տէր.

Մանրամասն լրագրոյն չարաթ առաւ առաւանան թուոյն մէջ տասնկերեն լեզուաւ նամակ մը տեսանք հրատարակուած, որ տնցեալ Երեքշաբթի Պատրիարքարանի մէջ Պրուսայու հրաժարեալ Բարիսաղիմեոս եպիսկոպոսի դրած դատապարտանի եւ ամբաստանութիւնները կը ցանար իր բնաւ տեղի չունեցած ցոյց տալ։

Աղդարեւ մեք ալ կը փափաքէինք որ այնպէս լինէր, բայց այս մասին եղած եւ լինելիք ամէն տեսակ պատասխանութիւնն եւ տարարատանման իրարու թիւն մ'է։

Արդ՝ կը հարցնենք Պատրիարքի տարոյ նամակագրին Նշմանատոյ Խուսաւոր եպիսկոպոսն տեսնելը Բարիսաղիմեոս եպիսկոպոսին ի դատաստանի եւ տասկալի կերպիք թանկիրեան Յանիման ապա անուն դատաստան տեսնի մը չ. ծ. չ . . . չ . . . տարդի. Նոյնիկ տրամաբանելն թանկը ձեռքը հոգալն վրայ դրած կրնայ ուրանալ եւ սուտ հանել։

Նոյնպէս կրնայ ուրանալ թէ մ'նաքը նոյն սենեկին տակեր. տանուն ծանօթ Զրաբաշեան Գրիգոր տղայի դէմ դրած յանցանքն ու հայհոյութիւններ, հայհոյութիւններ՝ որ հակառակ են ամէն սատուծային, քաղաքական եւ բնակերական օրինաց, հայհոյութիւններ՝ որ տարրին կարդի գոնէ մի աշխարհականի մը անդամ ներելի չեն, թող թէ բարձրագոյն եկեղեցականի մը, եպիսկոպոսի մը, որոյ համար մանաւանդ ծանր գտատարարութեան վիճաներ կան տասատանին օրինաց եւ տարբերական կանոնաց մէջ։ Մինթէ Թոդէոս տարբերը չինայ. անկեղեցական որ նմէ բարձրագոյն դարձուցանի՝ ի հոգեւոր ուսումնարան Նոր Նախիջեւանայ եւ Գեսարացոյ իմիմին Հայոց հոմար. միանդամայն յանձնելով զայն եւ զտատարանն Հանդերձ տամենայն կոնդիր եւ դարարդ տիւք՝ ի տեսարութիւն հոգեւոր իշխանութեան Հայատատանեցոյց Եկեղեցոյ։

Ղանութեամբ կը լսենք թէ Նիկոմիդիոյ տեսչորդ Գեր. Ներսէս Պրուսայան տեղացին Մի մեծարգին թագրիր մ'ընելով խնդրել է որ իր իշխանութիւնը տակ գտնուած բոլոր տեղերու քաղաքական դատարանաց մէջ քրիստոնեից վկայութիւնը լուսնի, վասն. Մուսիմանին ալ տեսիլատպէս ամէն կողմ հրամանագրեր զրկել է։

Ք. Էլմիտանի Աբ-բա տամագրոյն մարտի թուոյն մէջ հետեւեալ բերիրատիթ լուրը կը կարդանք։

«Ինչ զարմանալի ներքին դրութիւն մը մեր մեծ դիրքերուն մէջ։ Յունարեն դիրքերուն մէջ Հայոց Հոմար, միանդամայն յանձնելով զայն եւ զտատարանն Հանդերձ տամենայն կոնդիր եւ դարարդ տիւք՝ ի տեսարութիւն հոգեւոր իշխանութեան Հայատատանեցոյց Եկեղեցոյ։»

. . . Տէր.

Բարեհաճեցէք ներփակեալ Յ. Դէորգ Եկեղեցոյ եւ Երիսեռ. փարժարանաց շինութիւնն նուիրատուաց ցուցակը հրատարակել ձեր պատուական լրագրոյն մէջ։

7 մայիս 1871 Թագ. խորհրդոյ
Թագ. խորհրդարան Փ. Ամենապիր
Յ. Գէորգ եկեղեցոյ Կարապետ Զէյնի
Սամանիոյ Ամենապիր
Օ. Խաչատուրեան

ՑՈՒՑԱԿ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԱՑ

Մինչեւ հիմա հրատարակուածին գումարը ոսկի 470 գ։

Մեծապատիւ ազգայր	
Յակոբ Նիգոմեան Ֆինանսի	5
Յովսէփ Մարտիրոսեան Թատրէրի	7½
Ղեւոնդ վարդապետ քարոզիչ Ս. Գէորգ եկեղեցոյ	10
Գէորգ հիլաճեան ատկերիչ	10
Խաչիկ Սարուխանեան »	3½
Յովհաննէս Տ. Հասիրա-ճուեան »	3
Մ. Կարապետ Գերովբէեան ատենադար	6
Եղիա Դարակիշեանի միանձը	3
Մ. Սինոմ Գամարուեան տէրտէրի	3
Աղարիկ Միքրիչեան դրաչար	7½
Գրիգոր Մ. Սերովբէեան ատկերիչ	5
Նիկողոս Պարսամեան բժիշկ	2
Պետրոս Գ. Ղազարեան միայրեր	7
Թորոս Կ. » հոյկարան	10
Գրիգոր Կ. » ատկերիչ	15
Տիրան Ա. » դրագիր	12
Գէորգ Դուրմեան տարրաց	10
Ստեփան Գ. Ֆրանկիւլեան դարդի ատակիրա	1½
Յարութիւն Սլիմանեան	9
Ալեքսանդրոս Յարութիւնեան	9
Գրիգորատուր Ղազարոս եան ատկերիչ	10
Ստեփան Համբարձումեան մասգաչը	3
Գարրիէլ Յասանեան եալաղչը	1
Գասպար Խրիմեան »	1
Մ. Կարապետ Էջնեան եւ եղբարք ատկերիչ	8
Լարէն Եղիսէեան եւ որդիք	6
Կարապետ Գասպէրեան տոզրտանը	1½
Մխալաքի Քիրեաքոս զարդնը	1
Ալիքսան Սարգիսեան միլանը	3
Ղազարոս Հիթնոթ Հովսեան	10
Յակոբ » Անտոնեան	5
Ստեփան » Փափազեան	10
Յարութիւն Ճանիկեան արմաքէշ	4½
Պետրոս Թերզիեան Քէոմի	7½
Գրիգոր Համբարձումեան	3
Միքայէլ Լեւոնակիւզեան փամպուկեու	7½
Սեդրաք Փափազեան ատկերիչ	7½
Յովհաննէս Մանիէլեան ագտար	3
Գրիգ Մանիէլեան Թիթիւնեն	3
Գրիգոր Անտոնեան եւ կարապետ Թագուրեան	7½
Յակոբ Յարութիւնեան եաղմա կարագալէմի	3
Մ. Աւետիս էրմիքճի	½
ոսկի	714 ½

ՀԱՒԱՔՈՒՄՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՐՐ. ՏՈՒՑ ՑՈՒՑԱԿ ԵՒ.

Նախորդ հրատարակութեան գումարը	71050
Մեծապատիւ ազգայր	
Մայր եկեղեցի.	
Գէորգ Սեղրոսեան	75
Մանուկ Սիրատեան	75
Սիմոն Աւետիսեան	75
Համբարձում Պաղտրոսեան	75
Հայրապետ Սարգիսեան	75
Աբրահամ Համբարձումեան	75
Մովսէս Ռ. Փափազեան	75
Գիրգոս Սերովբեան	75
Մ. Նշան Սիմոնեան	75
Կարապետ Տ. Միքայէլեան	75
Գրիգոր Կարապետեան	25
Յովհաննէս Թումանեան	25
Խաչ. Ս. Խաչ.	
Յովհաննէս Նուրեան	75
Յարութիւն »	75
Յակոբ Մարտիրոսեան ա. բ.	50
Նազարէթ Քէչիշեան ա. բ.	50
Խաչատուր Հովսեփեան ա. բ.	50

Դէորգ Զօպանեան	75
Սիմոն Պէրպէրեան	75
Կէտիկ փաշայ	
Մերկերիոս Անմիքանը	75
Յարդիս Խանճեան	75
Յակոբ Յովհաննէսեան	75
Աստուր Գասապեան	75
Նշան Լապճինճի	25
Յակոբ Ղազարոսեան	25
Մնայական Աղաքէլեան	25
Պետրոս Քարուսարմէնի	25
Էյիպ Ս. Աստուածածին	
Գէորգ Կարապետեան ու. բ.	50
Ոսկիհան Մազլումեան	75
Ղուկաս Անտոնեան ա. բ.	50
Սահակ Յարութիւնեան	25
Ս. Եղիա	
Ղազարոս Խաչատուրեան	75
Գրիգոր Աստուրեան	25
Մելքայէլ Բրուա	25
Ս. Մկրտիչ «	25
« «	25
Մինգրիլ	
Գրիգոր Սինանեան	75
Կարապետ Պասկալաճեան	75
Յակոբ Հարենց	75
Մանուկ Աբրահամեան	75
Կարապետ Պետրոսեան	75
Իսկ. Եղնիկ—մահալլէ	
Մելքայէլ Ամնիսեան	75
Յովսէփ Սարգսեան	25
Պօղոս Փարսպեան	25
Դարձեալ գիւանատուն	
Բարսեղ Յակոբեան	75
Մկրտիչ Յովհաննէսեան	75
Վահան Արզումեան	75
Գաբրիէլ Նահապետեան	75
Մ. Յակոբ Յովսէփեան	25
Մ. Կարապետ Մնջղանեան	25
Ղազարոս Սահակեան	25
Մարտիրոս Սինիրճեան	25
Մկրտիչ Շէնիրլեան	25
Նուրիճան Իսկիճեան	25
Յարութիւն Գէշտրմաճեան	25
Յարութիւն պէյ Քէշիշեան	75
Գէորգ Քէշիշեան	75
Սարգիս Աստուրեան	25
Համբարձում Յովհաննէսեան	75
Յակոբ »	75
Ղազարոս Կարապետեան	75
Պօղոս Թազէոսեան	25
Համբարձում »	25
Խաչատուր Աւետիսեան ա. բ.	50
Գառնիկ Յարութիւնեան	25
Խաչատուր »	75
Գնէորգեան Զաքարեան	75
Գումար·	74,800

30 ապրիլ 1871
Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Գում—Գաբու

Ի Գիտաց Ազգ. Վարչ. Տնտ.
Խորհրդոյ Գանձապետ
Ս. Վ—ԱՆ Ս. Հ—Ի—Ե—Ն

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
Կ. ՊՕԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ ԶԷՔՄԷՃԷ
ԵՐԹԵՎԵԼԻԹԻՒՆԵՐ ՀԱՐԱՎԱՅՐԱՀՈՐԴԱՑ

Կ. ՊՕԼՍԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ԿԱՌԱՒՈՒՄԲԸ					Կ. ՊՕԼՍՈՅ ՄՕՏԵՑՈՂ ԿԱՌԱՒՈՒՄԲԸ				
ԵՐԹ	ԺԱՄԸ Խառն կառավարութ. 2	4	5	8	ԳԱՐՁ	ԺԱՄԸ Խառն կառավարութ. 1	3	5	7
	առաւ.	առաւ.	իրկուն	իրկուն		առաւ.	առաւ.	իրկուն	իրկուն
Եէսի Գալէէն	7	9·45	12·25	3·10	Բիւլ. Զէքմէճէէն	8·25	11·5	1·45	4·30
Մաքրոյ Եզ	7·19	10· 4	12·44	3·29	Եէյմէ Գիանս	8 42	11·22	2 2	4·47
Այմէ Գիանս	7·37	10·22	1· 2	3·47	Մաքրոյ Եզ	9	11·40	2·20	5· 5
Բիւյիւք Զէքմէճէ	7·49	10·34	1·14	3·59	Եէսի Գալէ	9·14	11·54	2 34	5·19

1, 2, 7 եւ 8 թիւ կառավարութիւնքը չաբաթան ամէն օրերը կերթեւեկին.

3, 4, 5 եւ 6 թիւ կառավարութիւնքն ուրբաթ, կիրակի եւ Տաճկաց Յունաց եւ Հայոց ազգի օրերն երթեւեկութիւն մ՚առնելի կրնան։

Այս ցուցակին մէջ նշանակուած ժամերն եւրոպական են, եւ Կ. Պոլսոյ միջին ժամանակին վրայ հաշիւ եղած են։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՕԳՏԱԿԱՐ ՏԻՏՐԻԳՆԵՐ
Բ.
ՄԱՐԴԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՔՐԵԱՆԻ ԴԱՂԳԻԱՑԻՈՑ
Բ.
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՆԴԻՐ*
ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԷՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Այն Հայ դրամագլուխ քով կը պտռուի Դին 60 փարայ։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Ղենեռակոյ Մխիթարեան միաբանութիւնը՝ յորդորեալ՝ ի բարեկամաց՝ ազգային գպրոցաց կարեւոր ծառայութիւն մը ընելու դիտաւորութեամբ գործածական գրոց գիները կ՚ի՛նջնէ պգայի կերպով։

Աշխարհագրութիւն 4 ֆրանք
Եղնիկ 2 ֆրանք
Եղնէ 2 ֆրանք
Հայոց պատմութիւն 2 ֆրանք
Սուրբ Գրոց պատմութիւն 2 ֆրանք։

Կը յուսանք թէ ասով նախնեաց կրթութեան միջոցները դիւրացուցած կ՚ըլլանք մեր ժողովրդեան ամէն փափաքի ուսանողաց։

ՕՄՆԱՅԻՑՄՈՒՆԵՐ

Կայսերական զօրաց մէկ սարքան մէջ տրուելիք մնին հինգ 5 գրշ 28 փարայի առաջարկուելով, վերջնական գնահատութիւնը պիտի կատարուի մայիսի 12 ին հինգշաբթի օրը Պ՚ատակալարել ուզող փոնառականք պէտք է որ յիշեալ օրը Տարի Շուրան դիմեն։

10 մայիս 1871
Ի Դուռն Պարապետի.

Պէյքօղլի Ցապպաղիանէին համար 1700—կենդինար փայտամթին կենդինարը 70 դրշ առաջարկուելով մայիսի 10ին երկուշաբթի օրը, եւ կապերական զօրաց համար 30000—քիլօկրամ չաքարին քիլօկրամը 5½ դրշ եւ 11000—քիլօկրամ խոտարմուչէթին քիլօկրամը 12 դրշ առաջարկուելով մայիսի 11ին երեքշաբթին օրը փերշնական գնահատութիւնը պիտի տրուի Ի Տարի Շուրան։

5 մայիս 1871
Ի Դուռն Պարապետի

ԻՆԱՆ

Իշղոյ. Մայիս 8 ՇՈՒՄԱ իրմէսի կիւնինանէն իմիլաթէն Ոմմանպոլ ի՛նէ իսկիւտար մէջ Դաստմալ արտաքնոտ արտաքա մէջ հայմանոմի նագլինէ մախտաս օրան Ցուհուլէթի նամ վարօրուն մէկքիր իսկէլէրտան նէրմիյէ վադիմը դրյամ մէջ հարէքէթինի մուսէլին ճէտվէլ իլէ արտաքա մէջ հայվանաթի թարսիքնաան պէր մէջէհի ոմի իրան օրանուր։

Վարօրը մէկքիւրան գաղզանի թոմիհիրի իշին հէր Զարշամպա կիւնիւ թոմիլ իսկէճէք տիր։

Ցաթ Ցուցէրէ

2	30	Իսկիւտարտէն Սիրքէճիյէ
4	»	Իսկիւտարտէն Սիրքէճիյէ
5	»	Իսկիւտարտէն Սիրքէճիյէ
10	»	Իսկիւտարտէն Սիրքէճիյէ
11	15	Իսկիւտարտէն Գաղաթմուշա
3	»	Սիրքէճիաէն Իսկիւտարէ Գաղաթմուշա ուղղայրարդ
4	30	Սիրքէճիաէն Իսկիւտարէ
5	»	Սիրքէճիաէն Իսկիւտարէ
10	45	Սիրքէճիաէն Իսկիւտարէ
11	30	Գաղաթմուշան Իսկիւտարէ

ԹԱՐԵՆՑԻ ԻՍՄԻԼԻԹ

	Ամ՚ Մնցէ	Զարէ	Մէկ
Զիֆթի ամիլը արտաքա	1	»	
Թէք ամիլը արտաքա	»	3	
Հայվանարչ արտաքա	»	2	
Եէ։ քրիւ կէօշ արտաքարէ		2	
Պօշ կէոշ արտաքարը	»	3	
Աթ էսիկէր պարկիր	»	1	
Եէ։ քրիւ հայվան	»	2	
Պիր բաս մանտա	»	1	
Պիր բաս էօրիւդ ինէք	»	» 4 դր	
Պիր բաս մէրքէզ	»	» 3 »	
Եէ։ քրիւ մէրքէզ	»	1	
Պիր բաս տէվէ	»	2	
Եէ։ քրիւ տէվէ	1	»	
Գոյուն գուզու վէ քէչի	»	» 20 փայ	

Կ. ՊՕԼՍՈՅ ԶԻՆՎԻՒ ԽԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՈՒՍԳՐՈՑ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
11 ՄԱՅԻՍ
(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԱՏ 100 ՂՈՒՐՈՒՇԷՆ)

Յունուար 3 ամիս դուրուչ	110½—	110½
Մարտիկա »	23.30—	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
11 ՄԱՅԻՍ

Անգլ. ֆիրա դուրուչ	109·39	
Նարմալեան ոսկի »	87.27	
Իմպէրիալ աստ »	89 5	
Գերմանիոյ »	51.21	
Հինգ ֆրանք »	—	
Հինգնոց »	105½—	105½
Գլինդ »	117	

ՎՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ 11 ՄԱՅԻՍ

ԱՐՄՏԻՓ

Քրէն կարմիր Պէսարապիա	30	—32
» » Ազագ	32	—34 »
» » Պալըք	30	—32
» » Գուրկաղ	29	—31 »
» » Թէքիրտաղ	29	—31
կակուղ Ազագ	30	—31 »
» » Պէսարապիա	30	—31 »
Կիրքա Թուանա	30	—31 »
Ցորեն կակուղ Գուրկաղ	27½—	29
» Վանա	27½—	29
» » Պալըք	27½—	29
Եգիպտացորեն Թուանա	19—	21
» Անատոլ.	19—	21
Գարի Թուանա	13½	—14
» Անատոլ.		—

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ
ԽՈՋԱԿ ՁՈՐ

Գուրուշ	դուրուչ	
Անատոլու	»	
Գօլօա	ֆրանք ոչ դին կայ	
Իսմիրնէ	» եւ ոչ գնող	
Մակաց		

ԲԱՄՊԱԿ Դուրուչ

Կէյվէ	հօխա	7½—
Իզմիր	»	8 —
Ռուսիա	»	7½—
Պարսկաստան	»	6½—
Վրաստան	»	6½—

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	11	
» չլուացուած	»	6½—	
Թումէլի լուացուած	»	12	
» չլուացուած	»	7	
Վրաստան լուացուած	»		—
» կէս		12	—13
» չլուացուած	»	21	—22
Ցորենա	»	8	—
Իսկի Շէհիր	»	7½—	

ՄԱԶՐ

Պարսկաստան	հօխա	10½—	
Անատոլու	»	9½	
Ճերմակ	»	—	

ՃԵՑԻ

Գայսերի Ա. տեսակ	հօխա	22	
» Բ. »	»	20	—
Լինկիրիա »	»	18	—
Թոգատ »	»	»	—
Աքսէրի »	»	17	—
Եօզղատ »	»	17	—
Զորում		17	—

ԹԻՖԹԻՔ

Լինկիրիա	հօխա	44	—40
Գաստամոնի	»	44	—40
Պէյազարտ	»	44	—40
Զէրքէզ	»	44	—40
Վան	»	22	—

ԱՌԵՏԻ ՄՈՐԹ

Ամասիա	8—9½	կտոր	մէկ	Ս. Լ.
Եօզկատ	»	»	»	»
Միխաս	»	»	»	»
Էրզրում	»	»	»	»
Գայսէրի	»	»	»	»

ՁԷԹ

Մուտանիա	հօխա	6	—
Այվալը	»	6	—
Սաքըզ	»	8	—
Միտիլի	»	6	—
Գրանձ Թոգոմի երիրին մէջ		9½—	10
Սալէպ Գասթամոնիոյ	հօխա		—
Աֆիոն	»	250	—260
Բիմիրէ	»	20	—26
Յուսամ	»	3½—	
Սատաս Ընտան	Փիլ	30	—
» Բուտիլի »			—
Մեսաքա Գարմի Իչլա	»	42	—48

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		դուրուչ	
Խանիմ Բիօնտեսակ 100	հօխ.	920—	940
« Բ. »	»	840—	
Եէմէն	»	18	
Նոքար վոչի Անգլ. Սեղ.		232—	255
» » Գաղղ.	»		—
» գրուբ Գաղղ.	»		—
Ցայ Քանկօ	հօխան	22	—25
» Բէլքօ ծաղիկ	»	30	—70
Ընտագ գալայ	կնոց	850—	835
Պղպեղ (պիպէր)	հօխա	9	—
Լէզգակ չիմի ս պէնգալա	»	130	—150
» » Մոսուլաս	»	140	—160
Զինք տախտ 100	հօխ.	Գր. 104	—
Երիսմի ծողաձեւ		38	—60
» տախտակ		11	—
» քեւեցու		63	—64
Քարքինա		95	—
Բրինձ Իսալիոյ 100	Գիլ	Գր. 39	
Կարագ եղ Ուսիոյ	դրշ.	44	—
Խանկար	»	24	—27